

NEMZETKÖZI SZEMINÁRIUM A SZABADALOMJOGI INTEGRÁCIÓRÓL

Vida Sándor

Budapesti Francia Műszaki Tudományos és Tájékoztatási Központ

A berlini Humboldt Egyetem /NDK/ 1967. november 19-25. között rendezte második nemzetközi szabadalomjogi szemináriumát^{1/} "A szabadalomjogi integráció" /Patentrechtintegration und die Pariser Verbandsübereinkunft/ címmel.

A nemzetközi szemináriumon - amelynek közel 300 résztvevője volt - 40 előadás hangzott el, zömmel európai előadóktól, de érdekes színfoltot jelentett 7 afrikai és 1 ázsiai előadó fellépése, olyan iparjogvédelmi szakembereké, akik érthető módon Európában kevésbé ismertek.

A dolog természetéből folyik, hogy ilyen mennyiségű előadásnak mégiscsak kivonatossá ismertetése is meggyőzően a referáló áttekintés célját, ezért hasznosabbnak látszik a nemzetközi szeminárium négy munkanapjáról szemelvényesen beszámolni. Ezt az is indokolja, hogy az előadások minden napon a szabadalomjogi integráció más és más jelentkezési formáit tárgyalták.

Az első napon elhangzott előadások a szabadalomjogi integráció fogalmával és általános kérdéseivel foglalkoztak. A bevezető előadást H. NATHAN professzor, a nemzetközi szeminárium szervezője tartotta "Szabadalomjogi integráció és az Unió Egyezmény"^{2/} /Patentrechtsintegration und die PVU/ címmel.

Az előadás abból indult ki, hogy a szabadalmi jog internacionalizálásának és integrációjának gondolata régi eredetű. Már a múlt század végén, amikor az Unió Egyezményt létrehozták, a világszabadalom létrehozásának gondolata lebegett őseink szeme előtt.

^{1/} Az első 1965. november 10-14. között "Találmányok nemzetközi oltalma a műszaki forradalom korában" /Der internationale Schutz von Erfindungen im Zeitalter der technischen Revolution/ címmel tartották. Anyaga megjelent: Der Neuerer 1966. Különkiadás.

^{2/} A Nemzetközi Iparjogvédelmi Unió egyezménye. Magyarul lásd: GAZDA-KÖVESDI - VIDA: Találmányok, szabadalmak. Budapest, 1967. 92-101., 285-312.p.

Mint hogy azonban az 1883-ban alkotott Unió Egyszemélyi csak bizonyos eljárási szabályok internacionalizálását /egyenlő elbánás, uniós elsőbbségi jog/ eredményezte, ezért az idők folyamán mindig újra és újra, újabb és újabb formában merül fel a szabadalmi jog internacionalizálásának és integrációjának gondolata. Ilyen törekvések voltak

az egykori Osztrák-Magyar Monarchia és a Német Birodalom szabadalmi jogának egységesítésére irányuló tervezet,

az "európai" szabadalmi jog megteremtésének terve a hitleri Német Birodalom irányítása alatt,

a szabadalmi jog egységesítésére irányuló törekvések az "Európa-tanács" részéről,

az Afrikai-Malagaszi Iparjogvédelmi Unió egységesített szabadalmi joga,

az északi /skandináv/ országok szabadalmi jogának egységesítése,

a Közös Piac országainak egyezménytervezete egységes szabadalmi jog létrehozására,

a Patent Cooperation Treaty /PCT/, a BIRPI^{3/} tervezete ugyanazon találmányra vonatkozóan több országban benyújtott szabadalmi bejelentések elkészítésére és vizsgálatára vonatkozó előírások megkönnyítéséről.

A szabadalmi jog internacionalizálásának és integrációjának gondolata nem elszigetelt jelenség, ez csupán egyik megjelenési formája a tudomány, a technika, a termelés és a kereskedelem nemzetközivé válásának. Ez a folyamat, amelynek hajtóereje a tudományos-műszaki forradalom, merőben új problémákat vet fel az azonos és a különböző társadalmi-gazdasági berendezkedésű országok egymás közötti viszonyában. Ilyenek:

a termelést előkészítő tevékenység /tudomány és kutatás/ jelentőségének növekedése és annak nemzetközi szakosodása,

a természettudományos, valamint a műszaki kutatás s a termelés terén való nemzetközi együttműködés szükségessége,

a műszaki eredmények fokozódó nemzetközi forgalma,

az egyes országok pénzügyi, anyagi, szellemi erőforrásainak viszonylagos korlátozottsága és ebből következően a nemzetközi munkamegosztás szükségessége.

^{3/} Bureaux internationaux réunis pour la protection de la propriété intellectuelle = Nemzetközi Iparjogvédelmi Unió genfi irodája.

Már e tényezők felemlítése is olyan megoldások szükségességét mutatja, amelyek lehetővé teszik és ösztönzik az országok közötti általános együttműködést - állapította meg H.NATHAN professor.

Az első napon előadást tartottak még K.ZOCH professor és K.HEUER /Német Demokratikus Köztársaság/, O.SRONEK /Csehszlovákia/, G.MATVEJEV /Szovjetunió/, M.STELLINGER /Dánia/ és H.POGODA /Német Demokratikus Köztársaság/.

Ezen előadások alapján kibontakozott a szabadalomjogi integráció fogalma. Ezt némi egyszerűsítéssel úgy jellemezhetjük, hogy olyan szabadalmi jogszabályalkotás, amely több állam számára - ezek rendszerint szomszédosak és szoros gazdasági kapcsolatban állnak egymással - tartalmilag azonos szabadalmi jogot biztosít. Az azonos szabadalmi jog formailag vagy közös törvényben, vagy összehangolt külön-külön törvényekben jelentkezik a gyakorlatban.

A második napon elhangzott előadások a skandináv országok szabadalomjogi integrációs erőfeszítéseivel foglalkoztak. Ezek közül B.GÖ-DENHIELM professor /Finnország/ előadása /Rechtsvergleichende Betrachtung des skandinavischen und des EWG Patentprojekts/ aratott különös sikert összehasonlító jogi módszerére való tekintettel.

^{4/}A skandináv szabadalmi jog lényegében a német jogrendszer alapján épül fel. Ez azt jelenti, hogy az engedélyezési eljárást egyrészt az újdonságvizsgálat, másrészt a felszólalási eljárás jellemzi. A tudományos-műszaki fejlődés fokozódó üteme azonban az északi államokban - éppen úgy, mint a többi újdonságvizsgáló országban - krónikus szakemberhiányt eredményezett, ami a szabadalmi bejelentések újdonságvizsgálatával kapcsolatos munkát jelentős mértékben megnehezítette. Ezért a skandináv országok röviddel a második világháború után a skandináv együttműködés lehetőségeit kezdték vizsgálni, annak érdekében, hogy ugyanazon szabadalmi bejelentésnek több országban való párhuzamos újdonságvizsgálatát kiküszöböljék. Felvetődött a közös skandináv szabadalmi hivatal felállításának gondolata is, de a bizottság, melynek feladata volt e kérdésben szakmai álláspontot kialakítani, ehelyett a skandináv szabadalmi bejelentés intézményét ajánlotta. Több mint tíz évig tartó jogszabályelőkészítő munka után 1966. év végén a négy skandináv ország parlamentje elé került az új, egységes szabadalmi törvénytervezet.

A négy skandináv ország /Dánia, Finnország, Norvégia, Svédország/ szabadalmi törvénytervezeteiben a tartalmi integráció úgy jelentkezik, hogy azok a skandináv szabadalmi bejelentésre vonatkozó figyelemreméltó eljárási rendelkezéseket tartalmazznak. A bejelentő eszerint választhat a szabadalmi bejelentés hagyományos /egy országra korlátozott/ formája, valamint az ún. skandináv szabadalmi bejelentés között. Ez utóbbi azt jelenti, hogy a bejelentő egyetlen közös bejelentéssel szerez mind a négy országra kiterjedő hatályu, vagy ezen országok közül háromra kiterjedő hatályu szabadalmat. Az ún.

^{4/}V8. Külföldi szabadalmi és védjegyjog. Budapest, 1968. Mérnöki Továbbképző Intézet kiadása.

skandináv szabadalom engedélyezése úgy történik, hogy a bejelentést csak egy skandináv ország szabadalmi hivatala vizsgálja újdonság és találmányi színvonal szempontjából, s a felfőzölalási eljárást ennek az országnak a szabadalmi hivatala folytatja le. Az engedélyezési eljárás alapján az említett szabadalmi hivatal mind a négy országra szabadalmakat ad, amely szabadalmak egymástól függetlenek. Ebből többek között az is következik, hogy az évi szabadalmi illetéket is országként kell lerőni.

A szabadalmaztatási eljárás sajátossága, hogy ha az újdonságvizsgálatot végző szabadalmi hivatal a szabadalmaztathatóságot kizáró okot nem talál, egy a szabadalmi bejelentést mind a négy országban köztesítik és a felfőzölalást bármely ország szabadalmi hivatalánál be lehet nyújtani. A felfőzölalást azután azon ország szabadalmi hivatalához továbbítják, amely az engedélyezési eljárást lefolytatta /un. primér ország/.

Az un. skandináv szabadalmi bejelentés - ha azt a bejelentő kívánja - nemzeti szabadalmi bejelentéssé alakítható.

A legnagyobb és ma még megoldatlan problémát a skandináv országokban a fórumrendszer jelenti. Az uralkodó felfogás szerint a négy országban az egységes joggyakorlat egy biztosítható legcélyszerűbben, ha a szabadalomengedélyezési ügyekben közös fellebbviteli fórum dönt. A skandináv szabadalmi törvény 1968. január 1-ével mind a négy országban hatályba lépett. A törvény azonban nem rendelkezik a közös fellebbviteli fórumról, tehát a fórumrendszer integrációja csak későbbi időpontban, "második úttemben" várható. Annyit azonban már most meg lehet mondani, hogy a tervezett közös fellebbviteli fórum, amely az un. skandináv szabadalmi bejelentések ügyében a másodfok szerepét fogja betölteni, a nemzeti szabadalmi bejelentések esetében a harmadfok szerepét látja el.

A skandináv szabadalom intézménye tehát a szabadalmaztatási eljárás ésszerűsítését eredményezi, a nemzeti szabadalmak intézményének felszámolása nélkül. A skandináv szabadalom intézményét bármely országbeli bejelentő igénybe veheti, függetlenül attól, hogy a skandináv országok alattvalója-e vagy sem. Így a magyar bejelentők számára is nyitva áll ez a lehetőség.

Meg kell jegyezni, hogy a skandináv szabadalomra vonatkozó törvénytervezetek kidolgozása alkalmával még nem foglalkoztak a halasztott újdonságvizsgálat bevezetésének gondolatával. Az utóbbi időben azonban különösen Dánia részéről jelentkezik komoly igény a halasztott újdonságvizsgálati rendszer bevezetésére, amely - a fellebbviteli fórum megoldásához hasonlóan - ugyancsak egy későbbi időpontban, feltehetőleg "harmadik úttemben" történne meg - mondotta B.GODENHILM professzor.

A szabadalmi jog integrálásának ez a módszere azt szemlélteti, hogy a skandináv országok a legdöntőbb kérdésekben /fórumrendszer, halasztott újdonságvizsgálat/ igen óvatosak. Bár ezekben a kérdésekben is korszerű elképzeléseik vannak, a megoldást lépésről-lépésre kívánják megközelíteni. Ez egyébként teljesen érthető, ha figyelembe

közös szabadalmi törvényt, a közös szabadalmat, valamint a közös szabadalmi hatóságot. Kétségtelen ugyanakkor, hogy ezek az országok jóformán a nulláról kezdhették el a jogi felépítmény létrehozását.

Érdekesség kedvéért meg kell emlékeznünk a fellebbezések elbírálásáról, amely "fellebbviteli bizottság" előtt történik. Ez a három tagú tanács évenként egy alkalommal ülészik. A tanács tagjait a 12 tagállam képviselőinek jegyzékéből sorshuzással jelölik ki, a tanács elnöke az a személy lesz, akinek nevét először huzzták ki, a tanács tagjainak ily módon való megválasztása európai ember számára kissé meglepőnek látszik ugyan, de feltétlenül biztosítja az elsőfoktól való függetlenséget és az elfogulatlanságot, ami nézetünk szerint a másodfoku eljárásnak elengedhetetlen feltétele.

Előadást tartottak még e napon U.RUDOLPH /Német Demokratikus Köztársaság/, S.PRETNAR professzor /Jugoszlávia/, H.ABBAS /Egyesült Arab Köztársaság/, M.GAFFER /Niger/, N.ZALA-BAKA /Kongo-Brazzaville/, S.DAVAR /India/, N.KATICIC /Jugoszlávia/, R.JOSEPH /Egyesült Arab Köztársaság/, W.SCHÖNRATH /Német Demokratikus Köztársaság/, D.MANGA /Kamerun/, K.BENDIAB /Algéria/.

A nemzetközi szeminárium negyedik napján a Közös Piaci országok szabadalomjogi integrációs törekvései képezték az előadások tárgyát. A Közös Piac országainak e törekvéssel - ellentétben a tárgyalat skandináv és afrikai szabadalmi jogi integrációs megoldásokkal - exkluzivitásra irányulnak, a szabadalmi jog területén is diszkriminációs módszert kívánnak bevezetni, amellyel lehetetlenné tennék, hogy más országok részesülhessenek az un. Közös Piaci szabadalom előnyeiből. Minthogy e tervezet ellentétben áll a nemzetközi jog hatályos normáival, különösképpen pedig az Unió Egyezmény 2. és 15. cikkével, e tervezet a legkülönbözőbb nemzetiségű és politikai felfogású szakemberek tiltakozását váltotta ki. Ebben a kérdésben az az érdekes helyes alakult ki, hogy az Amerikai Egyesült Államok, Nagy-Britannia, valamint a szocialista országok szakemberei felismerve érdekközösségüket, lényegileg közös álláspontot tudtak kialakítani, amelyben elítélték az ilyen diszkriminációs tendenciájú szabadalomjogi integrációs törekvéseket.

E témakörben tartottak előadást R.BYSTRICKY professzor /Csehszlovákia/, D.URXKÜLL /Német Szövetségi Köztársaság/, VIDA S. /Magyarország/, R.KASTLER /Német Demokratikus Köztársaság/, M.VSETECKA, M.KYJOVSKY /Csehszlovákia/, L.TABAKOW /Lengyelország/.

A hazai szakkörök előtt meglehetősen ismert ezen témával szemben érdekesen hatott M.ROTONDI professzor /Olaszország/ előadása "A szabadalmi jog egységesítésének módszerei" /Wege zur Vereinheitlichung des Patentrechts/ kérdéseiről, amelyben a szabadalmi jog egységesítésének az eddigiektől eltérő, jellegzetesen olasz módszereiről számolt be. Az eddigiekben ugyanis a különböző országok által a szabadalmi jog egységesítésére vonatkozóan kidolgozott jogegységesítési törekvésekről volt szó. A milánói egyetem volt rektoráról elnevezett "Angelo Sraffa" nevet viselő Kereskedelmi, Iparjogvédelmi és Munkajogi Intézet kollektívája ezzel szemben mint tudományos munkaközösség dolgozott ki egységes szabadalmi törvénytervezetet, amelyet ugyan ma még

csak "ideiglenes" jelszóval lehet említeni, az azonban már kellő nyilvánosságot nyert.

Az ilyen /nem állami/ magántervezetek a nemzetközi magánjogban nem is olyan ritkák, s akad ezek között olyan nagytekintélyű tervezet is, mint a Bustamante kódex.^{6/} A szabadalmi jogban mindenesetre - ismereteink szerint - ez az első ilyen jellegű magántervezet, vagyis olyan anyag, amelyet a szabadalmi jog nemzetközi egységesítése /integrációja/ érdekében nem állami szerv dolgozott ki.

Az ideiglenes tervezet 42 szakaszból áll és első pillanatra az az aránytalanság öttik szembe, hogy ebből csupán három szakasz /14-16. §/ rendelkezik a szabadalom-engedélyezési eljárásról, ami az arányokat illetően - véleményünk szerint - nem látszik túl szerencsésnek.

Ezzel szemben az ideiglenes tervezet néhány figyelemreméltó haldó rendelkezést tartalmaz. Ilyen pl. a találmánybitorlásról szóló 3.§. Eszerint:

"Ha valaki tudomást szerez egy találmányról és azt jogellenesen szabadalmaztatás céljából bejelenti, úgy a feltaláló a bejelentésből eredő jogokat a maga számára igényelheti."

Ugyancsak igen figyelemreméltó progresszív rendelkezést tartalmaz a közegészségügyi okokból adható kényszerengedélyről rendelkező 26.§. Eszerint:

"Aki gyógyszergyártás, egészségügyi berendezések, gyógyászati eszközök előállítására céljából kívánja más szabadalmát hasznosítani, megfelelő ellenszolgáltatás fejében nem kizárólagos kényszerengedélyt nyerhet."

E megoldás annyira forradalmi, hogy szinte felveti azt a gondolatot is, hogy ilyen körülmények között a gyógyszerekre, orvosi eszközökre, műszerekre vonatkozó szabadalmak egyáltalán érnek-e valamit? Hiszen e jogi megoldás esetén megszűnik a kényszerengedély kivételes jellege, ami a szabadalom monopol jellegének megszűnését eredményezi. Nézetünk szerint e jogi megoldás elfogadása a szabadalmaztatási eljárásnak ezekben az iparágakban való elsorvadását fogja eredményezni, mert ha valamely vállalat az általa alkalmazott műszaki megoldást know-how-ként titokban tartja, akkor annak gazdasági értékét jobban megőrzi, mint a szabadalmaztatással. Ezért e megoldásnak éppen forradalmi jellege miatt a magunk részéről nem tudunk nagy jövőt jósolni.

Nem volna azonban helyes, ha egyik vagy másik szakasz - véleményünk szerint - kevésbé sikerült megoldása miatt elhomályosulnának

^{6/} BUSTAMANTE nevű jogtudós készítette el a latin-amerikai nemzetközi magánjog egységes kódexét, amelyet az 1928. évi havannai egyezmény alapján több dél- és közép-amerikai ország ratifikált, és amelyet alkotójáról neveztek el.

azok az igen nagy érdemek, amelyeket ennek az olasz tudományos intézetnek a kollektívája magáénak mondhat; nem szükséges ahhoz különösebb gyakorlat, hogy értékelni tudjuk, mennyivel nagyobb problémát jelent valamely tudományos intézet dolgozóinak számára törvénytervezetet kidolgozni, mint egy állami szerv számára. Mennyivel korlátozottabbak az ilyen szerv lehetőségei, mint egy kodifikációs feladatokat hivatásszerűen ellátó állami szervéi! Ezért e munkáról csak a legnagyobb elismerés hangján lehet szólni.

E szemelvényes - és helyenként kritikus - beszámoló bepillantást enged abba a gazdag anyagba, amelyet a különböző országok szakemberei a nemzetközi szemináriumra "összehordtak".

i, i

VIDA, S.: International Seminar on the Integration of Patent Law

An international Seminar on the problems of the integration of patent law was organized by the Humboldt University in Berlin /GDR/ from November 19-25, 1967. Divided into four sections, 40 papers were read.

In his opening lecture, Professor H.NATHAN /GDR/ presented the outline of the history of the trends for integration law, and defined the concept of patent law integration. The papers read in this section treated the general problems of the subject. The second section concerned itself with the trends in the Scandinavian countries where, as a result of ten years' work on legal unification, a common patent bill was introduced on January 1, 1968. Out of the papers read in this section, Professor B.GODENHJELM's /Finland/ lecture has met special response.

The integration of patent law in African countries was dealt with in the third section. In 1962 twelve African countries had passed a bill on the establishment of a common patent authority and have put a common patent law into operation.

The fourth section examined the integration trends law in the countries of the Common Market.

Finally, non-governmental projects of unification of patent law have been discussed, such as the project prepared by a committee of specialists at the University of Milan and introduced to the Seminar by Professor M.ROTONDI /Italy/.

B^B
B^B

ВИДА, Ш.: Международный семинар по интеграции изобретательского права

С 19 по 25 ноября 1967 года в Берлине в университете им.Гумбольдта устроили международный семинар по вопросу интеграции изобретательского права, на котором было сделано 40 докладов. Доклады были разделены на секции. Профессор Х. НАТАН из ГДР секции в своём вступительном докладе дал обзор истории стремлений к интеграции изобретательского права и определил понятие интеграции изобретательского права. Доклады, касались общих вопросов этой секции интеграции изобретательского права.

Во второй секции были освещены стремления скандинавских стран к интеграции изобретательского права, эти страны 1 января 1968 года в результате десятилетних усилий, направленных на создание единства законодательства ввели в действие совместный патентный закон. Из докладов, сделанных на эту тему в первую очередь вызвал отклик доклад финского профессора Б. ГОДЕНХИЕЛЬМ-а.

Третья секция посвящена интеграции изобретательского права африканских стран. В 1962 году 12 африканских стран создали совместный патентный закон и совместное патентное ведомство. В четвертой секции были сделаны доклады о стремлениях к интеграции изобретательского права стран Общего Рынка.

Наконец заслуживают упоминания не государственные, частные проекты о создании единства изобретательского права, как напр. проект выработанный группой специалистов миланского университета, о котором итальянский профессор М. РОТОНДИ сделал отчетный доклад.

VIDA, S.: Internationales Seminar über die Patentrechtintegration

An der Humboldt-Universität in Berlin /DDR/ wurde 19-25. November 1967 ein internationales Seminar über Fragen der Patentrechtintegration veranstaltet, im Rahmen dessen 40 Berichte in 4 Sektionen vorgetragen wurden.

Im einleitenden Vortrag gab Professor H.NATHAN /DDR/ einen Überblick über die Geschichte der Patentrechtintegrations-Bestrebungen und definierte den Begriff der Patentrechtintegration. Die Berichte dieser Sektion behandelten allgemeine Fragen der Patentrechtintegration.

Die zweite Sektion befasste sich mit den Bestrebungen auf dem Gebiete der Patentrechtintegration in den skandinavischen Ländern, wo - als Ergebnis einer zehnjährigen Arbeit - am 1. Januar 1968 ein gemeinsames Patentgesetz eingeführt wurde. Von den Berichten dieses Themenkreises erhielt besonders der Vortrag des finnischen Professors B.GODENHJELM einen grossen Anklang.

In der dritten Sektion wurde die Patentrechtintegration in afrikanischen Ländern untersucht. In 1962 haben zwölf afrikanische Länder ein gemeinsames Patentgesetz eingeführt und eine gemeinsame Patentbehörde aufgestellt.

Die Berichte der vierten Sektion beschäftigten sich mit der Patentrechtintegration in den Ländern der Europäischen Wirtschaftsgemeinschaft.

Die von privaten Stellen vorbereitete Entwürfe wurden auch erwähnt, wie z.B. die vom Expertenkollektiv der Universität von Milano ausgearbeiteten Entwürfe, worüber der italienische Professor M.ROTONDI berichtete.

M
M